

Unntak fra offentlighet

- nødvendig i et demokratisk samfunn?

Advokat Jon Wessel-Aas
jwa@binghodneland.no

 bing hodneland

EMK som «innsynshjemmel»

- Hovedregelen etter offentlighetsloven, jf Grunnloven § 100, er klart nok offentlighet og innsyn
 - Unntak må
 - være hjemlet i lov
 - begrunnes noe nærmere ved innsynskrav, jf krav om vurdering av meroffentlighet
- Medfører EMK artikkel 10 om ytringsfrihet, jf menneskerettsloven § 3 (forrangsbestemmelsen) at det må stilles ytterligere krav til begrunnelse for å unnta fra offentlighet og nekte innsyn?

EMK artikkel 10

- Omfatter rett til å «ha meninger og til å motta og meddele opplysninger og ideer uten inngrep av offentlig myndighet»
- EMD; gjentatte ganger sagt i pressefrihetssaker - når det har vært snakk om å begrense publiseringsfriheten:

“the public has a right to receive information of general interest”

- Unntak - inngrep - krever
 - hjemmel i lov
 - konkret begrunnelse knyttet til ivaretagelse av legitime hensyn
 - at inngrepet er nødvendig i et demokratisk samfunn for å ivareta de aktuelle, legitime hensyn

(Forts.)

- Men gir dette borgerne og pressen et informasjonskrav - slik at unntak fra offentlighet/innsynsnekt også må kunne begrunnes konkret i henhold til vilkårene i EMK artikkel 10?
- Prinsipielt; ja
- EMDs dom i Társaság a Szabadságjogokért mot Ungarn (14/9-09)

Társaság a Szabadságjogokért mot Ungarn

- Menneskerettighetsorganisasjon fikk ikke innsyn i saksdokument i forbindelse med sak for konstitusjonsdomstolen. Hjemmel for å nekte innsyn i nasjonal rett.
- Klaget til EMD – hevdet krenkelse av art 10
 - måtte være krav på informasjon av offentlig interesse, hvis det ikke var nødvendig i et demokratisk samfunn å nekte

(Forts.)

- EMD: Ettersom art. 10 verner både retten til å avvgi og til å *motta* informasjon, kunne det prinsipielt utledes et positivt informasjonskrav fra artikkel 10
- I sakens tilfelle, hvor dokumentene åpenbart inneholdt informasjon av allmenn interesse, og staten hadde «monopol» på informasjonen, måtte det tungtveiende hensyn til for at innsyn skulle nektes: Nødvendighetsvurderingen
- Ikke påvist nødvendighet; ergo krenkelse.

(Forts.)

- Prinsipiell nyvinning: Direkte betydning med hensyn til blant annet dokumentoffentlighet m v i norsk rett. Stiller krav om at all nektelse av innsyn, i prinsippet må tilfredsstillende art. 10
- Gjelder uavhengig av hva som står i norsk lov (gjelder også dokumenter/informasjon hos det offentlige, som *ikke* reguleres av offentlighetsloven - eksempelvis slikt som reguleres av prosesslovgivningen, jf verserende sak om innsyn i Treholt-opptakene som skal opp i Høyesterett)
- Bør dette medføre endringer i praktiseringen av offentlighetsloven?
 - Bør nærmere begrunnelse kreves allerede idet dokumenter stemples som «u. off»?
 - Bør avslag på innsynsbegjæringer i større grad inneholde begrunnelser som forklarer hvorfor nektelse er *nødvendig i et demokratisk samfunn - i den konkrete saken?*